

Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

Тавзеҳот
ба лоиҳаи Бюҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2023 ва
дурнамои нишондиҳандаҳои он барои солҳои 2024-2025

Душанбе 2022

МУНДАРИҶА:

- I. Самтҳои асосии сиёсати буҷети давлатӣ
- II. Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ
- III. Даромади буҷети давлатӣ
- IV. Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ
- V. Хароҷоти мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ
- VI. Хароҷоти фаъолияти сиёсати беруна
- VII. Мудрофия ва бехатарии давлат
- VIII. Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ
- IX. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодиёт
- X. Маблағгузориҳои асосӣ ва сиёсати сармоягузорӣ
- XI. Барномаҳои давлатии сармоягузорӣ
- XII. Хароҷоти хизматрасонии қарзи давлатӣ
- XIII. Буҷети ҷумҳуриявӣ
- XIV. Буҷетҳои маҳаллӣ
- XV. Касри буҷет
- XVI. Шарҳи дурнамои нишондиҳандаҳои буҷети давлатӣ барои солҳои

2024-2025

Бучети давлатии миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023-2025 дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», кодексҳои андоз ва гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2021, №102-ф ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 июли соли 2022, №370 «Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023 – 2025» таҳия гардидааст.

Даромади Бучети давлатӣ аз рӯи ҳамаи манбаъҳо, аз ҷумла даромадҳои андозӣ ва ғайриандозӣ, грантҳо барои дастгирии бучет, грантҳо ва қарзҳо барои амалӣ намудани лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ ва маблағҳои махсуси ташкилотҳои бучетӣ ташаккул ёфтааст.

I. Самтҳои асосии сиёсати бучети давлатӣ

Дар лоиҳаи Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023 – 2025 маблағгузориҳои самтҳои муҳими иҷтимоию иқтисодии кишвар, бахусус бахшҳои афзалиятдошта, ки дар паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дарҷ шудаанд, ҳадафҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, инчунин тадбирҳои дар барномаҳои миллӣ, концепсияҳо ва дигар барномаҳои рушди иқтисодию иҷтимоии барои давраи миёнамуҳлат пешбинишуда ва нишондиҳандаҳои дурнамои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти муқаррароти Кодекси андоз дар таҳрири нав ба инобат гирифта шудаанд.

Нишондиҳандаҳои бучети давлатӣ барои солҳои 2023 – 2025 барои амалӣ намудани муҳимтарин ҳадафҳои кишвар, аз ҷумла, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, ноил гардидан ба истиклолияти энергетикӣ, ҳамзамон зиёд намудани иқтидорҳои содиротӣ, саноатикунони босуръат ва коҳиш додани вобастагии бозори дохила аз молҳои воридотӣ, таъмини бехатарии озуқаворӣ ва амнияти кишвар, тавсеаи имкониятҳои транзитии ҷумҳурӣ, инчунин дар сатҳи тавсияшуда таъмин намудани устувории нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, равона шудааст.

Омилҳои асосии таъмини рушди устувори нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ:

- афзоиши Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ тавассути рушд додани иқтисодиёт, бахусус саноатикунони босуръат ва самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, рушди соҳаҳои энергетика, хизматрасонӣ, дастгирии соҳибқориҳои хурду миёна, нақлиёт ва коммуникатсия;

- ба роҳ мондани усулҳои муосири маъмурикунонии андоз, васеъ намудани заминаи андозбандӣ, кам кардани бақияпулиҳои андоз ва роҳ надодан ба пайдоиши бақияпулиҳои нави андозӣ;

- мониторинги доимии самаранокии имтиёзҳои андозии гумрукии амалкунанда;

- идомаи ислоҳот дар самти идоракунии молияи давлатӣ;

- таъмини рушди устувори бозори молиявӣ бо мақсади ҷалб намудани сармоягузориҳои ватанию хориҷӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои соҳибкории хурду миёна;

- дар сатҳи муътадил ва ба иқтисодиёт безарар нигоҳ доштани ҳаҷми қарзи берунӣ ва хизматрасонии саривақтии он;

- таъмини сиёсати дохилию берунаи давлатӣ, ҷаъолияти самараноки мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;

- таъмини амнияти миллӣ ва бехатарии иқтисодии кишвар.

II. Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ

Новобаста аз равандҳои мухталифи сиёсӣ иқтисодии ҷаҳонӣ ва таҳримҳои нисбат ба шарикони асосии тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин таъсири пайомадҳои бемории сироятии COVID-19 рушди иқтисоди миллӣ ва устувории нишондиҳандаҳои макроиқтисодии ҷумҳурӣ тайи солҳои охир таъмин гардида истодааст.

Мутобиқи маълумоти расмӣ оморӣ дар моҳҳои январ - августи соли 2022 суръати рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба 7,5 фоиз баробар гардид, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 1,2 кам мебошад. Рушди иқтисодӣ дар ин давра аз ҳисоби рушди саноат 17,4 фоиз, кишоварзӣ 7,5 фоиз, соҳтмон 7,7 фоиз, хизматрасонии пулакӣ дар ҳамаи соҳаҳои хизматрасонӣ 15,1 фоиз, мусофиркашонӣ 14,6 фоиз ва гардиши савдо 10,1 фоиз таъмин гардид.

Суръати афзоиши воқеии маҷмуи маҳсулоти дохилӣ барои соли 2023 дар сатҳи 7,8 фоиз, соли 2024 – 8,0 фоиз ва соли 2025 - 8,1 фоиз, инчунин бо дарназардошти дурнамои рушди соҳаҳои алоҳидаи иқтисодиёт пешбинӣ шудааст.

Нишондиҳандаҳои рушди соҳаи саноати ҷумҳурӣ, яке аз сарчашмаҳои асосии ташаккулдиҳандаи буҷети давлатӣ ба ҳисоб рафта, дар доираи амалигардонии ҳадафи чоруми стратегии мамлакат, яъне саноатикунони босуръати кишвар, инчунин бо дарназардошти истифода гардидани иқтидорҳои истеҳсолии корхонаҳои амалкунанда ва навбунёд барои соли 2023 ба маблағи 60,1 млрд сомонӣ бо афзоиши номиналии 20,1 фоиз, дар соли 2024 ба маблағи

73,5 млрд сомонӣ бо афзоиши 21,2 фоиз ва соли 2025 ба маблағи 92,3 млрд сомонӣ бо афзоиши 21,4 фоиз пешбинӣ шудааст.

Ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ аз рӯи ҳама шаклҳои хоҷагидорӣ барои солҳои 2023 - 2025 мутаносибат дар ҳаҷми 50,9 млрд сомонӣ, 56,9 млрд сомонӣ ва 63,8 млрд сомонӣ бо рушди воқеии 7,0 фоиз, 7,2 фоиз ва 7,4 фоиз муайян гардидааст.

Дурнамои боркашонӣ тавассути ҳамаи намуди нақлиёт барои соли 2023 дар ҳаҷми 93,0 млн тонна, солҳои 2024-2025 мутаносибан 98,0 ва 104,0 млн тонна пешбинӣ шудааст.

Ҳаҷми умумии маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ дар соли 2023 – 17,3 млрд сомонӣ, соли 2024 19,0 млрд сомонӣ ва дар соли 2025-юм 21,3 млрд сомонӣ муайян гардидааст.

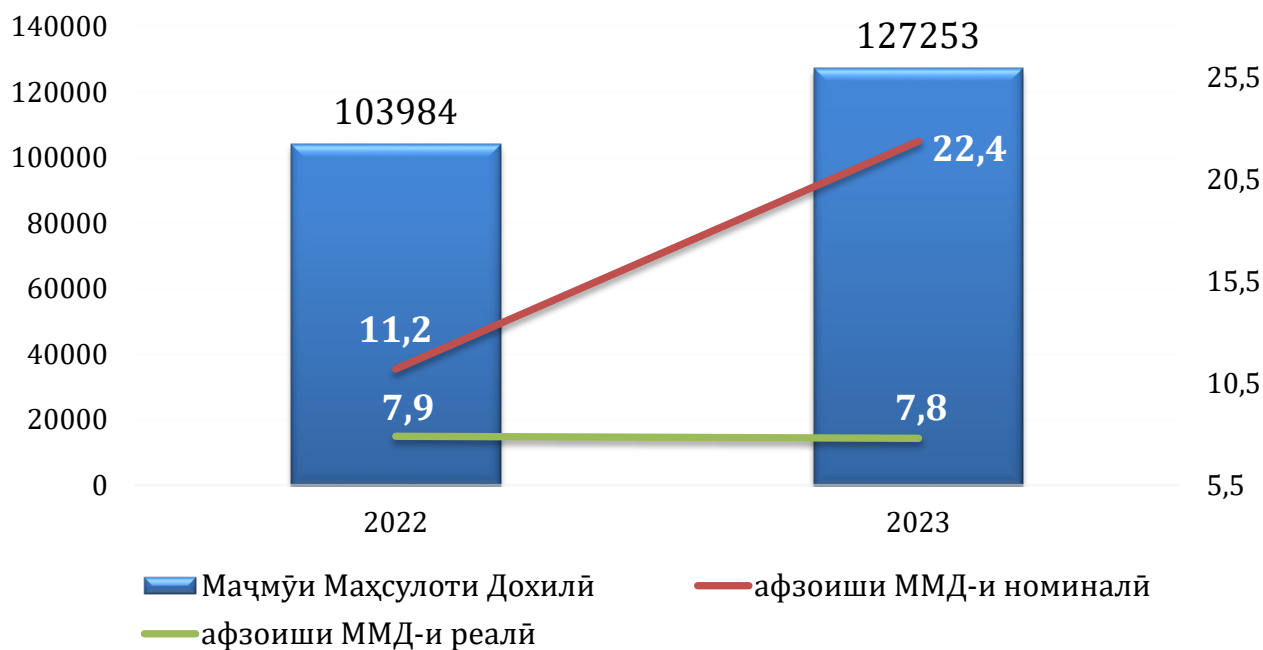
Гардиши савдои дохилӣ барои соли 2023 дар ҳаҷми 53,1 млрд сомонӣ бо суръати афзоиши воқеии он 8,9 фоиз, барои солҳои 2024-2025 бо таносуби 62,9 млрд сомонӣ ва 76,2 млрд сомонӣ (суръати рушд 8,8 ва 9,6 фоиз) пешбинӣ шудааст.

Дар солҳои 2023-2025 дурнамои ҳаҷми гардиши савдои хориҷӣ мутаносибан 6,4 млрд доллари амрикоӣ, 7,4 млрд доллари амрикоӣ ва 8,6 млрд доллари амрикоӣ бо афзоиши воқеии 14,6 фоиз, 14,3 фоиз ва 16,5 фоиз пешбинӣ гардидааст. Аз ҷумла содирот дар соли 2023 ба маблағи 2,4 млрд доллари амрикоӣ (суръати афзоиши воқеӣ 26,9 фоиз) ва дар солҳои 2024-2025 мутаносибан 2,8 ва 3,4 млрд доллари амрикоӣ (17,4 фоиз ва 22,0 фоиз) ва ҳаҷми воридот дар соли 2023 ба маблағи 4,0 млрд доллари амрикоӣ (суръати афзоиши воқеӣ 8,4 фоиз) ва дар солҳои 2024-2025 мутаносибан 4,5 ва 5,1 млрд доллари амрикоӣ муайян шудааст.

Дар лоиҳа идомаи тадбирҳо вобаста ба ҳамоҳангсозии сиёсати пулию қарзӣ ва буҷетию андозӣ, ки ба таҳкими тамоюлҳои суботи макроиктисодӣ равона карда шудаанд, идома дода мешаванд.

Нишондиҳандаҳои асосии қисми даромад ва хароҷоти буҷетӣ дар лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2023, дар асоси дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиктисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ дар ҳаҷми 127,3 млрд сомонӣ бо афзоиши 7,8 фоиз ва индекси дефлятори ин нишондиҳанда дар сатҳи 3,4 фоиз тахия шудааст.

Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ (бо млн. сомонӣ)

III. Даромади буҷети давлатӣ

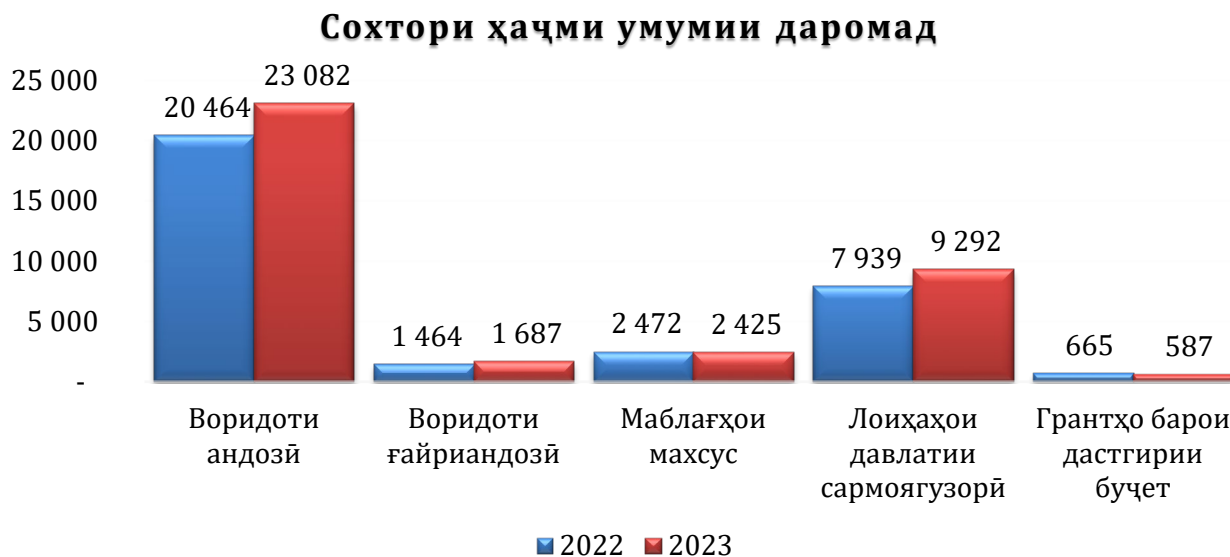
Лоиҳаи дурнамои даромадҳои буҷети давлатӣ барои давраи миёнамуҳлат аз рӯи тамоюли рушди иқтисодӣ ва иҷтимоии кишвар дар солҳои охир, аз ҷумла дар моҳҳои январ - сентябри соли 2022 ва дигар омилҳои ба иқтисодиёти кишвар таъсиррасон таҳия гардида, дар он афзоиши сатҳи даромадҳо ва ба муомилаоти молиявӣ ворид гардидани бақияпулиҳои андозӣ ба инобат гирифта шудаанд.

Дурнамои даромади буҷети давлатӣ барои соли 2023 дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 июли соли 2022, №370 «Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023 - 2025» ва муқаррароти Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 таҳия гардидааст.

Дар он чорабиниҳои барномаҳои қабулгардидаи давлатию соҳавӣ ва минтақавӣ рушди иҷтимоӣ ва иқтисодии шаҳру ноҳияҳо, тағйирёбии нархҳо дар бозорҳои ҷаҳонӣ молиро ашёӣ, афзалиятҳои стратегияи кишвар ва тамоюли рушди соҳаҳои иқтисодиёти миллий дар солҳои охир, ба инобат гирифта шудааст.

Дар заминаи рушди соҳаҳои иқтисоди миллий ҳаҷми умумии даромади лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2023 ба маблағи 37072,9 млн сомонӣ ё 29,1 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) пешбинӣ мегардад, ки ҳаҷми он нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 4070,1 млн сомонӣ ё ба андозаи 12,3 фоиз зиёд мебошад.

Ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ аз даромадҳои андозҳои ғайриандозӣ, лоиҳаҳои сармоягузори давлатӣ, маблағҳои махсуси ташкилотҳои буҷетӣ ва грантҳо барои дастгирии буҷети давлатӣ сарчашма мегирад.

Қисми даромади ҷории Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023 – 2025 аз ҳисоби воридоти андозӣ ва ғайриандозӣ дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Кодекси андоз ва Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет», фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2021, №102-ф ва дурнамои миёнамуҳлати рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар барои солҳои 2023 - 2025 таҳия шуда, дар он нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, сатҳи таварум, қурби асъори миллий нисбат ба доллари ИМА, нақшаи сармоягузориҳои давлатӣ, даромади воқеии солҳои гузашта, баҳодиҳии нишондиҳандаҳои даромади буҷет дар соли 2022 ва дигар омилҳо ба инобат гирифта шудааст.

Самти асосии сиёсати андоз барои таъмин намудани рушди иқтисодиёт, самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, хизматрасонӣ барои дастгирии соҳибқорони хурду миёна, бахши хусусӣ ва аз байн бурдани ҳар гуна монеаҳо, инчунин васеъ намудани манбаъҳои андозбандӣ ва роҳ надодан ба пайдо гардидани бақияпулиҳои нави андоз ва кам намудани бақияпулиҳои мавҷудаи андоз ба буҷет, равона карда мешавад.

Дар ин замина, дурнамои ислоҳоти андоз ҷиҳати ба раванҷҳои рушди иқтисодиёти ҷаҳонӣ дар самти рақамикунонии иқтисодиёт ҷавобгӯ намудани низоми андозбандии кишвар ва ба ин васила ба шакли ягонаи муттаҳидкардашудаи электронӣ ба ҳисоб гирифтани амалиётҳои аз ҷониби андозсупоранда анҷомдодашаванда, ки ба зиёд гардидани манбаъҳои андозбандӣ мусоидат менамояд, афзалият дода шудааст.

Ҳаҷми умумии даромади ҷории Бюҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби воридоти андозию ғайриандозӣ барои соли 2023 ба маблағи 24769,0 млн сомонӣ ё баробар ба 19,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ пешбинӣ гардидааст, ки он нисбат ба нақшаи соли 2022 ба андозаи 13,0 фоиз ё 2842,0 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Даромади андозӣ барои солҳои 2023 дар ҳаҷми 23082,3 млн сомонӣ муайян карда шуда, дар қиёс ба бӯҷети тасдиқшудаи соли 2022 ба маблағи 2618,8 млн сомонӣ ё 12,8 фоиз зиёд мебошад. Ҳиссаи даромади андозӣ дар Маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар 18,1 фоизро ташкил медиҳад.

Даромади ғайриандозӣ ба бӯҷети давлатӣ барои соли 2023 ба маблағи 1686,7 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, афзоиши он 223,2 млн сомонӣ ё 15,2 фоизро ташкил дода, ҳаҷми он ба 1,3 фоизи ММД баробар мебошад.

Аз маблағи умумии даромади ҷорӣ 17360,2 млн сомонӣ ба даромадҳои дохилӣ тааллуқ дошта, ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии даромад 70,1 фоизро ташкил дода, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2022 ба маблағи 1897,2 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Пардохтҳои гумрукӣ барои соли 2023 дар ҳаҷми 7408,9 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии даромад 29,9 фоизро ташкил дода, дар қиёс ба нақшаи соли 2022 ба маблағи 944,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

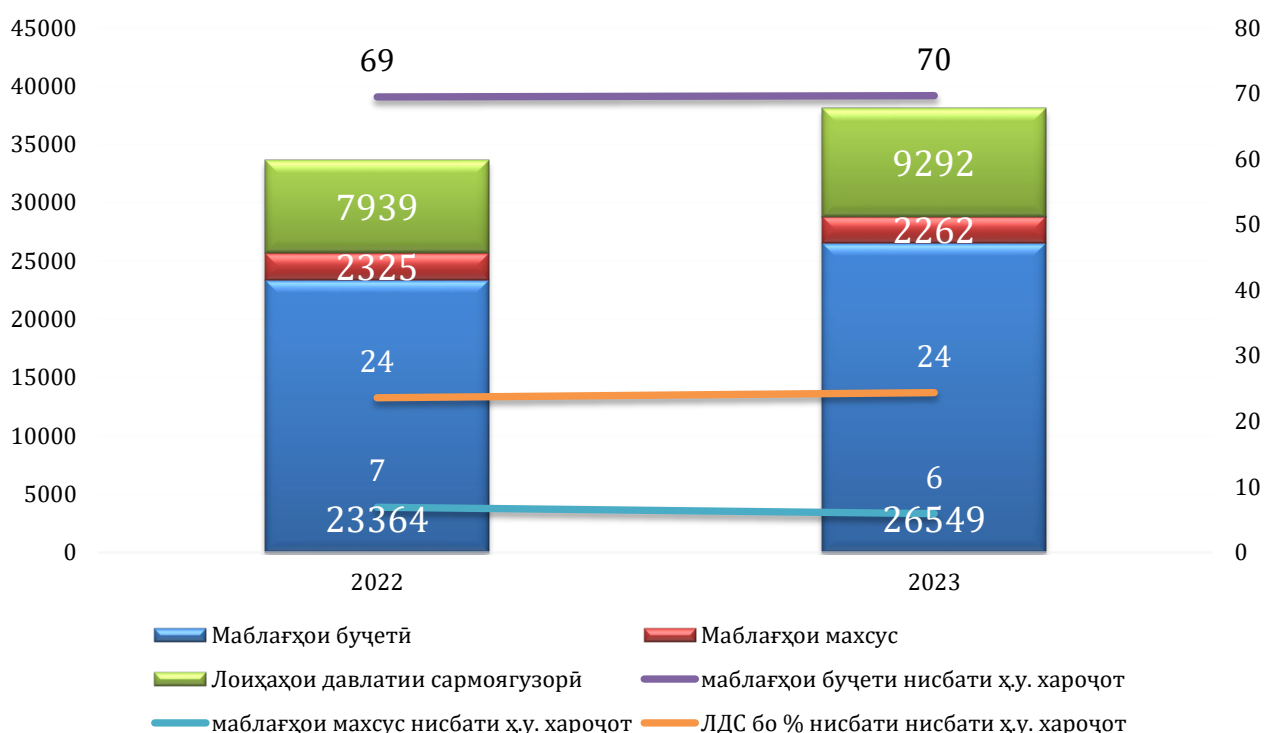
Даромадҳои ҷории бӯҷети давлатӣ дар асоси баҳодиҳии рушди иқтисодӣ ҷумҳурӣ барои соли 2024 ба маблағи 27556,3 млн сомонӣ ё 19,3 фоизи ММД ва дар соли 2025 ба маблағи 30629,2 млн сомонӣ ё 18,8 фоизи ММД пешбинӣ шудааст.

IV. Сиёсати хароҷоти бӯҷети давлатӣ

Сиёсати хароҷоти бӯҷети давлатӣ барои соли 2023 ба мақсади рушди иқтисодӣ ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ, таъмини беҳатарии давлат ва озуқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълиму хизматрасонӣ, беҳтар гардонидани саломатии аҳоли, ҷиҳати рушди соҳаҳои иҷтимоии давлат, аз ҷумла маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоии аҳоли, мақомоти идоракунӣ, нақлиёт, кишоварзӣ ва зиёд намудани иқтидорҳои энергетикӣ равона карда мешаванд.

Ҳаҷми умумии хароҷоти бӯҷети давлатӣ барои соли 2023 аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ 38103,7 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки ба 29,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар буда, нисбат ба бӯҷети соли 2022 ба маблағи 4476,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Сохтори ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ

Дар сохтори ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2023 хароҷот аз ҳисоби даромади ҷорӣ буҷети давлатӣ дар ҳаҷми 26549,4 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 3185,9 млн сомонӣ зиёд мебошад. Афзоиши хароҷоти ҷорӣ буҷети давлатӣ асосан аз ҳисоби зиёдшавии музди меҳнат, пардохтҳои иҷтимоӣ, нафақа ва идрорпулӣ ва хисматрасонии қарзи давлатӣ ба амал омадааст.

Хароҷоти маблағҳои буҷетӣ

Фонди музди меҳнат дар ҳаҷми 7963,5 млн сомонӣ бо афзоиши 23,3 фоиз пешбинӣ шуда, ҳаҷми он ба 6,3 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба андозаи 0,1 банди фоиз зиёд мебошад.

Дар лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли 2023 бо мақсади беҳтар намудани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва дастгирии қишри осебпазيلي аҳоли оловатан маблағҳои зарурӣ пешбинӣ карда шуд.

IV. Харочоти мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ

Дар лоиҳаи буҷети давлатии соли 2023 барои маблағгузори соҳаи ҳокимияти давлатӣ ва идоракунӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ 1661,6 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 1172,2 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 252,4 млн сомонӣ ва барномаи сармоягузориҳои давлатӣ 237,1 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли ҷорӣ 239,7 млн сомонӣ ё 16,9 фоиз зиёд мебошад.

Дурнамои маблағҳои махсуси мақомоти давлатӣ 252,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2022 ба маблағи 11,7 млн сомонӣ ё 4,4 фоиз кам мебошад.

Ҳамзамон, нақшаи соҳаи мазкур аз ҳисоби татбиқи лоиҳаҳои сармоягузориҳои давлатӣ дар ҳаҷми 110,7 млн сомонӣ нисбат ба соли 2022 зиёд гардидааст.

VI. Хароҷоти фаъолияти сиёсати беруна

Дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2023 хароҷоти умумии фаъолияти сиёсати беруна дар ҳаҷми 337,3 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки он нисбат ба

бучети тасдиқгардидаи соли 2022 дар ҳаҷми 42,5 млн сомонӣ, ё 14,4 фоиз зиёд мебошад, аз ҷумла хароҷот барои:

- нигоҳдории намояндагҳои дипломатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа 238,0 млн сомонӣ;

- пардохти аъзоҳаққи ҷумҳурӣ дар назди ташкилотҳои байналмилалӣ ва байнидавлатӣ 99,3 млн сомонӣ.

Хароҷоти намояндагҳои дипломатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар дар соли 2023 аз ҳисоби маблағҳои бучети ҷумҳуриявӣ 238,0 млн сомони ро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли қорӣ 10,8 фоиз зиёд мебошад.

VII. Мудофия ва беҳатарии давлат

Дар лоиҳаи Бучети давлатӣ барои соли 2023 хароҷотҳо барои соҳаи мудофия ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар ҳаҷми 2944,8 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

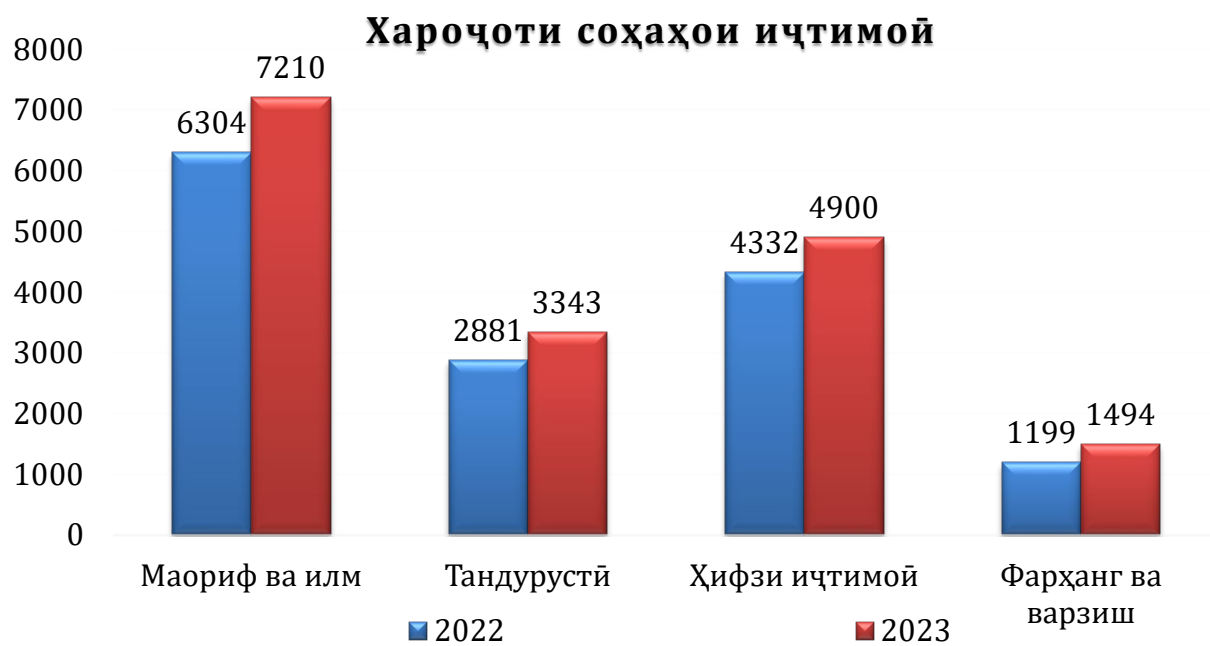
VIII. Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ

Хароҷоти маблағҳои бучетӣ барои соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2023 асосан барои таъмини пурраи уҳдадорӣҳои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии аҳоли, инчунин мустаҳкам намудани заминаи моддӣи техникийи муассисаҳои ташкилотҳои соҳаҳои иҷтимоӣ таъмини барномаҳо ва идомаи ислоҳоти соҳаҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2023 дар ҳаҷми 16947,4 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки афзоиши он нисбат ба бучети соли 2022-ум 2231,2 млн сомонӣ ё 44,5 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти бучети давлатиро ташкил медиҳад. Ҳамзамон дурнамои хароҷоти соҳаҳои мазкур ба 13,3 фоизи ММД баробар мебошад.

Барои маблағгузори соҳаҳои иҷтимоӣ аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ 13812,9 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он ба 52,0 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти маблағҳои бучетӣ баробар мебошад.

Дар ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ маблағҳои махсус 1625,2 млн сомонӣ ва маблағҳои грантиро қарзӣ 1509,4 млн сомони ро ташкил медиҳад.

Соҳаи маориф ва илм

Дар ҷумҳурӣ муассисаҳои таълимии томактабӣ, таҳсилоти умумӣ (мактабҳои ибтидоӣ, асосӣ, миёнаи умумӣ), таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, таҳсилоти иловагӣ, махсус ва муассисаҳои таълимии дигаре, ки раванди таълиму тарбияро амалӣ мегардонанд, фаъолият менамоянд.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2023 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи маориф ба маблағи 7210,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ин нисбат ба соли 2022–ум 906,3 млн сомонӣ ё ин, ки 14,4 фоиз афзоиш ёфта, 18,9 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда маблағҳои махсуси муассисаҳои таълимӣ 1097,6 млн сомонӣ ва маблағҳои грантӣ ва қарзӣ 560,4 млн сомонӣ мебошад.

Буҷети соҳаи маориф дар соли 2023, аз рӯи афзалиятҳои соҳа, яъне рушди таҳсилоти томактабӣ ва рафти ислоҳоти маблағгузори он, рушди низоми тақмили ихтисос, муҷахҳазгардонии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ бо таҷҳизоту лавозимоти таълимӣ таҳия гардида, барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ва омода намудани шароити мусоид барои таҳсил мусоидат хоҳад намуд, аз ҷумла барои нигоҳдории:

Зинаҳои таҳсилот					
	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кӯдакон, хонандагон, донишҷӯён (нафар)	Шумораи кормандон, омӯзгорон, мураббӣён (нафар)	Маблағҳои рағбонагардида ба ин самт (млн сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2022 (%)
Таҳсилоти томактабӣ	541	91526	18745	479,2	14,0
Таҳсилоти умумӣ	3812	2170192	209577	3812,6	13,0
Таҳсилоти ибтидоии касбӣ	61	23616	4128	92,9	14,0
Таҳсилоти миёнаи касбӣ	58	40596	4211	315,7	14,0
Таҳсилоти олии касбӣ	32	184184	19933	1131,5	12,0
Муассисаҳои дигар	673		13161	1204,6	17,8
Ҳамагӣ:	5175	2508114	269755	7036,5	15,0

Дар баробари ин, дар соли оянда барои:

–додани қарзҳои имтиёзнок бо мақсади баланд бардоштани ҳифзи иҷтимоии мутахассисони ҷавон – 2,0 млн сомонӣ;

–чопи китобҳои дарсӣ – 51,1 млн сомонӣ;

–тайёр намудани мутахассисони баландхаттисос дар хориҷи кишвар аз ҳисоби Фонди махсуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон – 15,2 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Маблағҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки бо меъёри (сарикасӣ) ба сари ҳар як хонанда ва ҳар як мактаб пешбинӣ карда мешавад, дар соли 2023 бо дарназардошти афзоиши шумораи кудакону хонандагон ва меъёрҳои амалкунанда ба нақша гирифта шудааст. Барои ин мақсад, дар буҷети давлатии соли 2023 барои фаъолияти муассисаҳои томактабӣ маблағи 479,2 млн сомонӣ ва ба муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 3812,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба соли 2022-ум 503,9 млн сомонӣ ё 11,9 фоиз зиёд мебошад.

Аз маблағи умумии соҳа 4285,3 млн сомонӣ музди меҳнат ва идропулӣ пешбинӣ гардида, нисбати соли 2022 - 745,9 млн сомонӣ ё 25,9 фоиз зиёд мебошад.

Инчунин, барои барномаҳои давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025, дарёфт ва рушди истеъдодҳо барои солҳои 2021-2025, тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, таъмин намудани

муассисаҳои таълими бо кабинетҳои фанӣ ва озмоишгоҳҳои мучахҳази таълими барои солҳои 2021-2025 ва барномаи мақсадноки давлатии рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025 дар ҳаҷми 32,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардид.

Барои маблағгузориҳои соҳаи илм дар буҷети давлатӣ маблағи 183,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2022 ба маблағи 35,2 млн сомонӣ ё 23,7 фоиз афзоиш ёфтааст, ки ин ҳам бошад зиёдшавии музди меҳнат дар ҳаҷми 20 фоиз ба инобат гирифта шудааст.

Соҳаи тандурустӣ

Соҳаи тандурустӣ низ яке самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат мансуб ёфта, хароҷоти соҳа барои соли 2023 аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ дар ҳаҷми 3343,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки он нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли 2022-ум 461,7 млн сомонӣ ё 16,0 фоиз зиёд буда, 8,8 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 2,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаи маориф ва илм

Барои нигоҳдорӣ ва фаъолияти беморхонаҳо 1265,5 млн сомонӣ, дармонгоҳҳо 123,4 млн сомонӣ, муассисаҳои ҳифзи сиҳатии аҳоли 234,2 млн сомонӣ, муассисаҳои кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ 761,0 млн сомонӣ ва дигар муассисаҳои фаъолияткунанда дар соҳаи тандурустӣ 823,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2023 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи тандурустӣ 1732,9 млн сомонӣ бо афзоиши 249,9 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 1636,6 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 96,3 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Бо мақсади таъмини афзалиятҳои аввалиндараҷаи соҳа дар буҷети давлатӣ барои соли 2023, ҷиҳати эмгузаронии аҳоли барои харидорӣ намудани вакцинаҳо

29,0 млн сомонӣ, барои харидории инсулин ҷиҳати таъмини беморони гирифтори касалии диабети қанд 5,0 млн сомонӣ, барои таъмини марказҳои хун бо ҳалтачаҳои хунгирӣ ва ҷузьҳои он ва диалез 13,6 млн сомонӣ, инчунин реактивҳои диалези хун 12,0 млн сомонӣ, бо маводҳои иммуносупрессантӣ таъмин намудани беморони пайвандсозии гурда 7,5 млн сомонӣ, харидории доруворӣ барои беморони сил 6,0 млн сомонӣ, бемории гепатит 1,3 млн сомонӣ, барои муолиҷаи бемории саратон (кимӣёдармонӣ) 2,2 млн сомонӣ, барои маводҳои контрацептивӣ 1,1 млн сомонӣ, тестҳои очилӣ барои ташҳиси ВНМО 3,0 млн сомонӣ, ҷарроҳии нуқсони модарзодии дил 2,5 млн сомонӣ ва барои таъмини доруворӣ ба беморони мубталои бемории гемофилия 1,7 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Инчунин, барои Фонди эпидемиологии Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли дар соли 2023 ҷиҳати пешгирӣ ва табobati бемории пандемия коронавирис маблағи 5,0 млн сомонӣ, аз ҷумла барои музди меҳнат 780,0 ҳазор сомонӣ, захираҳои моддию молӣ 4,1 млн сомонӣ ва дигар хароҷотҳои марбут ба пешгирӣ ва табobati бемории болозикр 198,9 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Ҳамзамон бояд қайд намуд, ки дар лоиҳаи буҷети давлати барои соли 2023 ҷиҳати пардохти хизматрасонии Корхонаи давлатии “Заводи протезию ортопедӣ” ва хариди таҷҳизот ба маъҷубон 9,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шуда, нисбат ба соли 2022 ба маблағи 2,0 млн сомонӣ ва ё 28 фоиз зиёд мебошад.

Аз ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои тиббӣ 316,1 млн сомониро ташкил менамояд, ки воридоти он аз ҳисоби иҷрои Барномаи кафолатҳои давлатӣ оид ба таъмини аҳолии ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кӯмаки тиббию санитарӣ ва дар доираи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 «Дар бораи Тартиби хизматрасонии тиббию санитарӣ ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои системаи давлатии тандурустӣ» ба нақша гирифта шудааст.

Маблағҳои ҷалбшаванда ба соҳа аз ҳисоби лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ дар соли 2023 маблағи 627,4 млн сомониро ташкил медиҳад.

Мутобиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2015, таҳти № 827 давра ба давра дар тамоми муассисаҳои кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ маблағгузории сарикасӣ ҷорӣ карда шуд, ки мақсади асосии ҷорӣ намудани механизми мазкур ин аз руи меъёрҳои тасдиқгардида баробар ва боадолатона тақсим намудани маблағ ба ҳар сари аҳоли мебошад. Бо дарназардошти зиёд гардидани шумораи аҳоли ва меъёри маблағгузории сарикасӣ ҳаҷми маблағҳои пешбинишаванда ҳамасола тамоюли афзоиш дорад.

Соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли

Бучети соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ дар соли 2023 аз рӯи афзалиятҳои соҳа, яъне таҷдиди технология ва таъмини маҳсулоти протезию ортопедӣ ва воситаҳои техникии тавонбахшӣ, ислоҳот дар раванди дастгирии кумакҳои унвонии иҷтимоӣ, мустаҳкам намудани базаи моддию техникии муассисаҳои ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва ислоҳот дар соҳаи нафақа таҳия гардида, чиҳати баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ ва таъмини пурраи ухдадорихои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли, пардохти музди меҳнат, нафақа, ҷубронпулиҳо ва дигар кумакпулиҳои иҷтимоӣ равона мегардад.

Хароҷоти соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли барои соли 2023 ба маблағи 4898,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба бучети соли 2022 ба маблағи 567,0 млн сомонӣ ё 13,1 фоиз афзоиш ёфта, 12,9 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти бучети давлатӣ ва 3,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар ин робита, танҳо аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ чиҳати ниғаҳдорӣ ва фаъолияти муассисаҳои ҳифзи иҷтимоӣ барои кӯдакон, калонсолон, пиронсолон, маъҷубон, санаторияю профилакторияҳо ва дигар муассисаҳои ёрирасон 110,2 млн сомонӣ, татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҷорӣ намудани механизми таъин ва пардохти кумакпулии унвонии иҷтимоӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои расонидани кумакҳои унвонии иҷтимоӣ ба оилаҳои камбизоат 154,3 млн сомонӣ ва иловапулӣ ба нафақаи иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватании солҳои 1941-1945 ва шахсони ба онҳо баробар карда шуда маблағи 0,2 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст.

Ҳамзамон чиҳати иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мусоидат ба шуғли аҳоли» ба шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ ва аз муассисаҳои иҷрои ҷазои ҷиноӣ озод шудаанд, инчунин шаҳрвандоне, ки собиқаи кории аз 18 моҳ камтар дошта, ҳамчун бекор ба қайд гирифта шудаанд барои пардохти

кӯмакпулӣ 17,5 млн сомонӣ пешбини карда шудааст, ки кумапулии мазкур то соли 2020 аз ҳисоби буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа пардохт карда мешуд.

Инчунин, бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010, №232 ба қудакони маъюби то сини 16-солаи гирифтори бемории вируси норасоии масунияти одам 5,0 млн сомонӣ кумакпулиҳо пешбинӣ карда шудааст.

Ҳамзамон бояд қайд намуд, ки то соли 2023 маблағи мазкур дардастгоҳи марказии Вазорати молия пешбинӣ карда ва дар асоси дархостҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ҳар семоҳа пардохт карда мешуд, ки маблағи мазкур дар соли 2023 дар дастгоҳи марказии Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли пешбинӣ карда шудааст.

Бо мақсади пешниҳоди хизматрасониҳои иҷтимоӣ барои пиронсолон ва қудакони маъюб барои марказҳои будубоши рӯзона 17,8 млн сомонӣ, бо мақсади пардохти ҷубронпулӣ ва кумакпулиҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати неругоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд» 18,6 млн сомонӣ ва ҷудо намудани қарзи имтиёзнок ва ёрии яқвақтаина ба хоҷагикҳое, ки аз ҷойҳои хавфнок ва хоҷагикҳое, ки ихтиёрӣ кӯчонида мешаванд 5,1 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2023 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ 75,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа аз рӯи даромад ба маблағи 3987,6 млн сомонӣ, аз он ҷумла даромадҳо аз ҳисоби андози иҷтимоии муассисаҳои буҷетӣ 1751,8 млн сомонӣ ва аз ҳисоби муассисаҳои ғайрибуҷетӣ 2205,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст. Инчунин дар буҷети ҷумҳуриявӣ маблағи 30,8 млн сомонӣ субвенсия пешбини шудааст, ки дар сурати норасоии даромади буҷетӣ суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа барои пардохти нафақаҳои иҷтимоӣ равона карда мешавад.

Хароҷоти буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 3987,6 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки аз ин барои пардохти нафақаҳо 3733,1 млн сомонӣ, барои пардохти кумакпулиҳо 205,0 млн сомонӣ, барои иҷрои Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли 20,0 млн сомонӣ, ташкили истироҳати тобистонаи қудакон ва наврасон, ки ба ҳиссачудокунӣ 1,4 фоиз дастраси надоранд 3,9 млн сомонӣ ва дигар хароҷотҳои Агентии давлатии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 25,7 млн сомонӣ (хизматрасонии боки ва баргардонидани қарз) равона мегардад.

Соҳаи фарҳанг ва варзиш

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2023 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи фарҳанг ва варзиш ба маблағи 1494,3 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ин нисбат ба соли 2022-ум 295,2 млн сомонӣ ё ин ки 24,6 фоиз афзоиш

ёфта, 3,9 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 1,1 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои соҳаи фарҳанг 33,3 млн сомонӣ ва маблағҳои грантӣ ва қарзӣ 321,6 млн сомониرو ташкил медиҳад.

Буҷети соҳаи фарҳанг ва варзиш барои рушди муассисаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла китобхонаҳо, осорхонаҳо, театрҳо, ансамблҳо, маҷмааҳои давлатӣ, телевизионҳо, матбуоти даврӣ, нашриётҳо ва дигар муассисаҳое, ки гузаронидани чорабиниҳои умумичумхуриявиро амалӣ мегардонад, равона карда шудааст.

Маблағгузори муассисаҳои соҳаи фарҳанг барои соли 2023 дар ҷадвал нишон дода шудааст:

Номгӯи муассисаҳо	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кормандон, (нафар)	Маблағҳои пешбинигардида ба ин самт (млн сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2022 (%)
Китобхонаҳо	1363	3445,75	69,2	10,0
Осорхонаҳо ва намоишгоҳҳо	74	985	26,6	5,0
Телевизион ва радиошунавонӣ	25	2380,5	204,3	21,0
Матбуоти даврӣ ва нашриёт	93	1223,5	38,1	30,0
Муассисаҳои дигар	1129	8061	1108,9	19,2

Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи буҷети соҳа маблағгузори барномаҳои соҳавӣ, аз ҷумла Барномаи рушди кинои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи давлатии рушди соҳаи табу нашр ва матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи рушди муассисаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ, Барномаи ҳифзи мероси ғайримоддӣ фарҳангии халқи тоҷик, Барномаи рушди паҳши телевизиони рақамӣ, Барномаи рушди забони давалатӣ, ки бо қарорҳои дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидаанд дар ҳаҷми 17,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

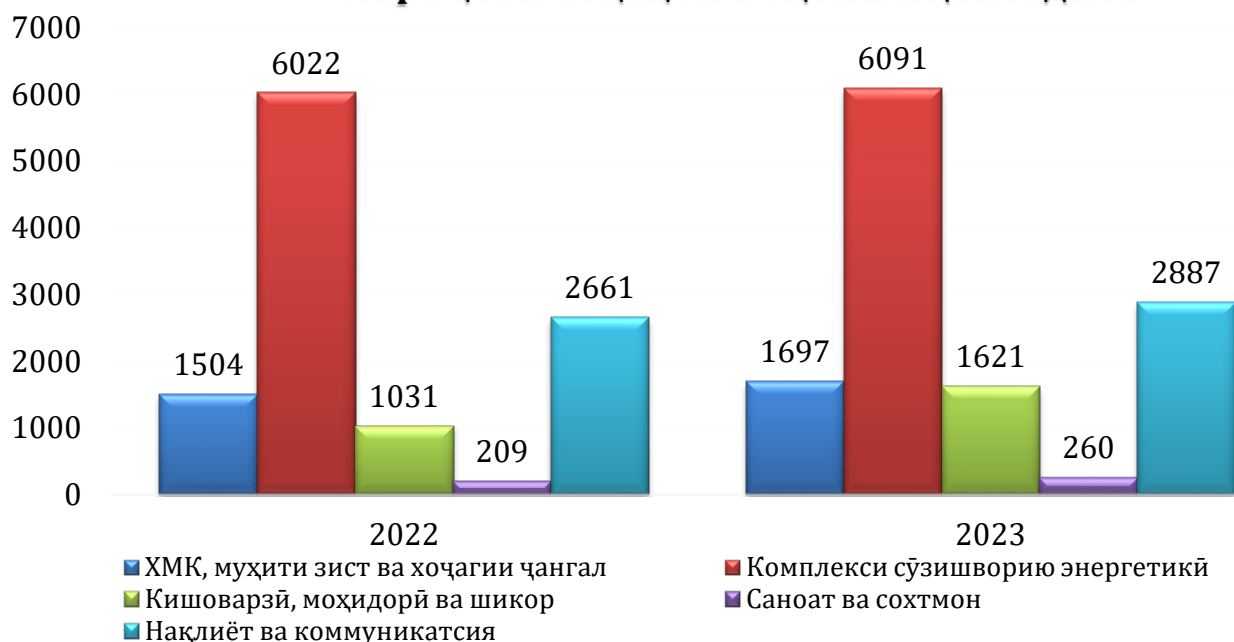
IX. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодиёт

Ноил гардидан ба истиқлолияти энергетикӣ, раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва саноатикунони иқтисодиёт ҳадафҳои стратегии кишвар арзёбӣ гардида, зери назорати доимии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд.

Бинобар ин, дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2023 аз ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ чиҳати рушди соҳаҳои иқтисодиёти кишвар 12681,3 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он ба 9,8 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Хароҷоти соҳаҳои воқеии иқтисодиёт асосан аз ҳисоби маблағгузориҳои асосии мутамаркази давлатӣ ва ҷалби сармоягузориҳои беруна ташаккул ёфта, 10779,7 млн сомонӣ ё 85,0 фоизи хароҷоти умумии соҳаро ташкил медиҳад.

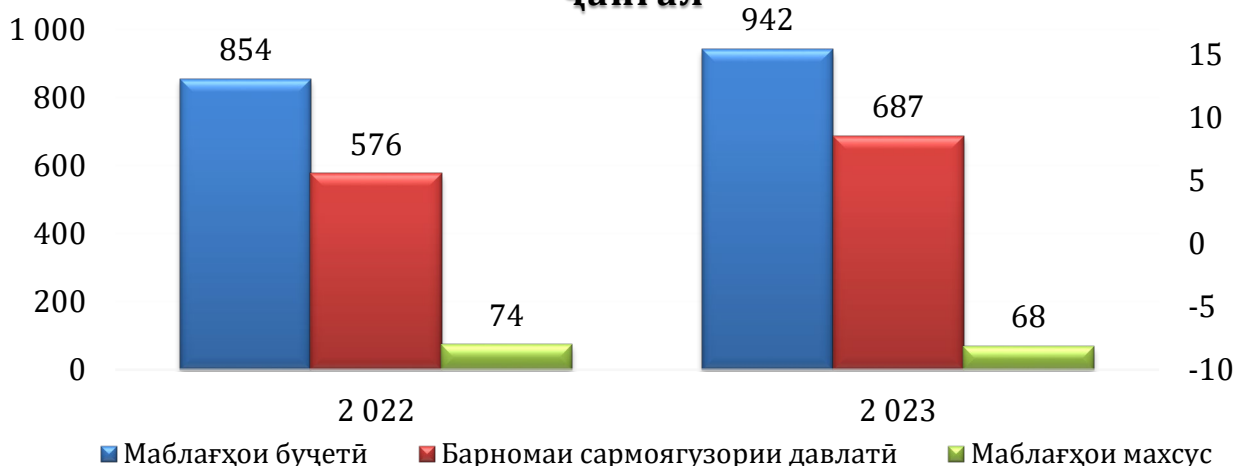
Хароҷоти соҳаҳои воқеии иқтисодиёт

Соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал 1696,6 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби сарчашмаҳои буҷетӣ 941,9 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 68,1 млн сомонӣ ва лоиҳаҳои сармоягузори давлатӣ 686,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 193,1 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Хароҷоти соҳаи ХМК, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал

Ғайр аз ин, дар соли 2023 бо мақсади пешбурди фаъолияти Кумитаи ҳифзи муҳити зист дар самти таъмини назорати истифодаи захираҳои олами набототу ҳайвонот ва таъмини назорати ҳудудҳои махсуси муҳофизатшаванда аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ дар ҳаҷми 30,6 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 30,9 млн сомонӣ ва барои ба танзим даровардани заминҳои фонди давлатии ҷангал ба Агентии хоҷагии ҷангал аз ҳисоби буҷет 21,5 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 9,3 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Аз ҷумла, барои татбиқи Барномаҳои рушди соҳаи ҷангал ва муҳити зист аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ ба маблағи 4,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Дар соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ ва ҳифзи муҳити зист, амалӣ намудани лоиҳаи сармоягузори давлатӣ ба маблағи 686,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 110,7 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар хароҷоти умумии соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ маблағгузориҳои асосии мутамаркази давлатӣ 167,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2022 ба 9,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ

Бо мақсади расидан ба истиқлолияти энергетикии мамлакат дар соли 2023 барои соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикии кишвар 5991,4 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 2592,7 млн сомонӣ, барномаҳои сармоягузориҳои давлатӣ 3394,7 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 4,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст. Маблағгузориҳои соҳа нисбат ба соли 2022 ба қадри 31,1 млн сомонӣ кам мебошад.

Хароҷоти соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ

Барои амалӣ намудани лоиҳаи сармоягузориҳои давлатӣ дар соли 2023 ба соҳаи мазкур 3394,7 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2021 ба маблағи 67,3 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар доираи маблағҳои пешбинишуда амалӣ гардидани афзалиятҳои муҳими соҳа, аз ҷумла:

- пурра намудани фонди оинномавии ҚСҚ «НБО Роғун»;
- сохтмону барқарорсозии системаи энергетикӣ ва сохтмони дигар нерӯгоҳҳои барқи обии хурду миёна;
- гузаронидани корҳои ҷустуҷӯӣ ва иктишофӣ дар соҳаҳои истихроҷи нафту газ, дар назар дошта шудааст.

Аз маблағҳои пешбинигардида барои рушди соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ равона намудани 2592,7 млн сомонӣ ҳамчун маблағҳои мутамарказ ба нақша гирифта шудааст.

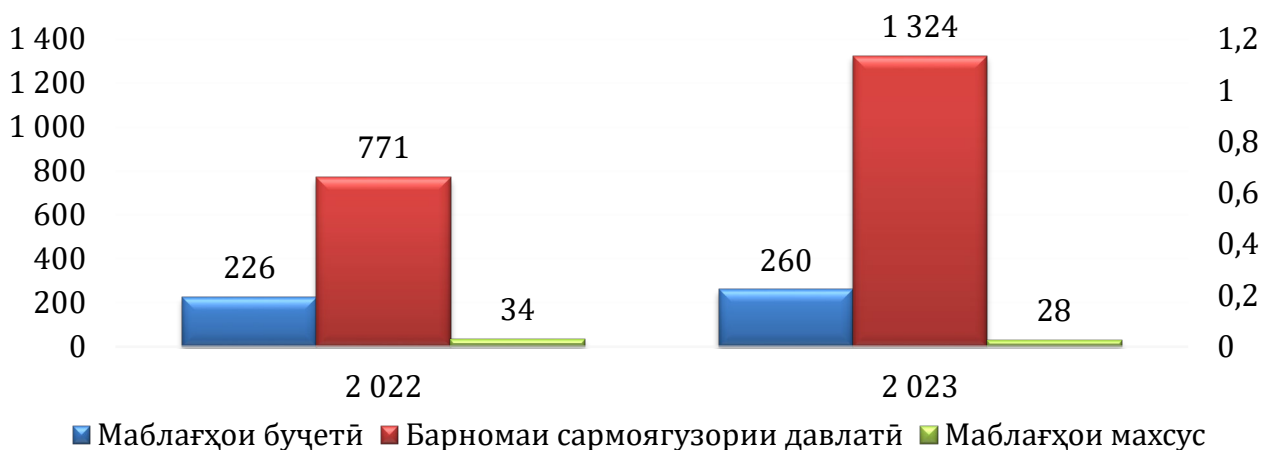
Соҳаи кишоварзӣ, моҳидорӣ ва шикор

Ҷиҳати таъмини амнияти озуқаворӣ дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2023 маблағи 1620,7 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 286,8 млн сомонӣ, лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 1323,8

млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 28,2 млн сомонӣ, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 590,1 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Омилҳои зиёд гардидани хароҷоти соҳа асосан аз ҳисоби лоиҳаҳои давлатии самоягузорӣ дар ҳаҷми 553,0 млн сомонӣ, барномаҳои рушди соҳаи кишоварзӣ ва пардохти музди меҳнати кормандони соҳа мебошад.

Хароҷоти соҳаи кишоварзӣ, моҳидорӣ ва шикор

Дар соли 2023 барои амалӣ намудани барномаҳои рушди соҳаи кишоварзӣ ҷиҳати афзун намудани истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ маблағи 46,1 млн сомонӣ, аз ҷумла барои барномаи маҷмӯавии рушди соҳаи чорводорӣ 1,8 млн сомонӣ, чорабиниҳои зиддиэпизоотӣ 3,5 млн сомонӣ, рушди муносибатҳои лизингӣ ва ташкил намудани марказҳои хизматрасонӣ дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ 30,0 млн сомонӣ, Барномаи рушди соҳаи тухмипарварӣ 1,1 млн сомонӣ, чорабиниҳои мубориза бар зидди малах 5,1 млн, чорабиниҳои муҳофизати интегратсионии зироатҳои кишоварзӣ ва боғу тоқзор 2,0 млн сомонӣ, барномаи рушди геодезия ва харитасозӣ 8,0 млн сомонӣ, барномаи давлатии азхудкунии заминҳои нави обёришаванда ва барқарорсозии заминҳои аз гардиши кишоварзӣ берунмонда 4,6 млн сомонӣ, барномаи беҳтаркунии ҳолати чарогоҳҳо 615,0 ҳазор сомонӣ ва барномаи рушди соҳаи харгушпарварӣ 300,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Барои соҳаи мазкур ҷиҳати пешгирӣ намудани бемориҳои сироятии чорво ва барои татбиқи иҷрои Барномаи беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ аз буҷетҳои маҳаллӣ дар маҷмӯъ 54,6 млн сомонӣ аз ҷумла, барои Барномаи беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзии шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд 20,5 млн сомонӣ, вилояти Хатлон 3,2 млн сомонӣ, ВМКБ 160,0 ҳазор сомонӣ, шаҳри Турсунзода 100,0 ҳазор сомонӣ, шаҳри Ваҳдат 90,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Рӯдакӣ 90,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Ҳисор 83,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Шаҳринав 83,0 ҳазор сомонӣ ва ноҳияи Файзобод 52,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Дар соҳаи кишоварзӣ аз ҳисоби лоиҳаи сармоягузори давлатӣ дар соли 2023 маблағи 1323,8 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 553,0 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Барои соҳаи кишоварзӣ маблағгузориҳои асосии мутамарказ дар ҳаҷми 21,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Дар лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2023 ба Агентии беҳдошти замин ва обёрӣ барои нигоҳдории муассисаҳо, пардохти ҳаққи истифодаи қувваи барқ дар пойгоҳҳо ва насосҳои обкашӣ, пардохти музди меҳнати кормандони ташкилотҳои Агентӣ инчунин барои татбиқи Барномаи давлатии азхудкунии заминҳои нави обёришаванда ва барқарорсозии заминҳои аз гардиши кишоварзӣ берунмонда дар умум маблағи 91,2 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст. Аз ҷумла барои пардохти қувваи барқи пойгоҳҳо ва насосҳои обкашӣ 40,1 млн сомонӣ, пардохти музди меҳнати кормандон 44,7 млн сомонӣ, чорабиниҳои барнома 4,6 млн сомонӣ ва дигар хароҷоти ҷорӣ корхонаҳо 1,8 млн сомонӣ.

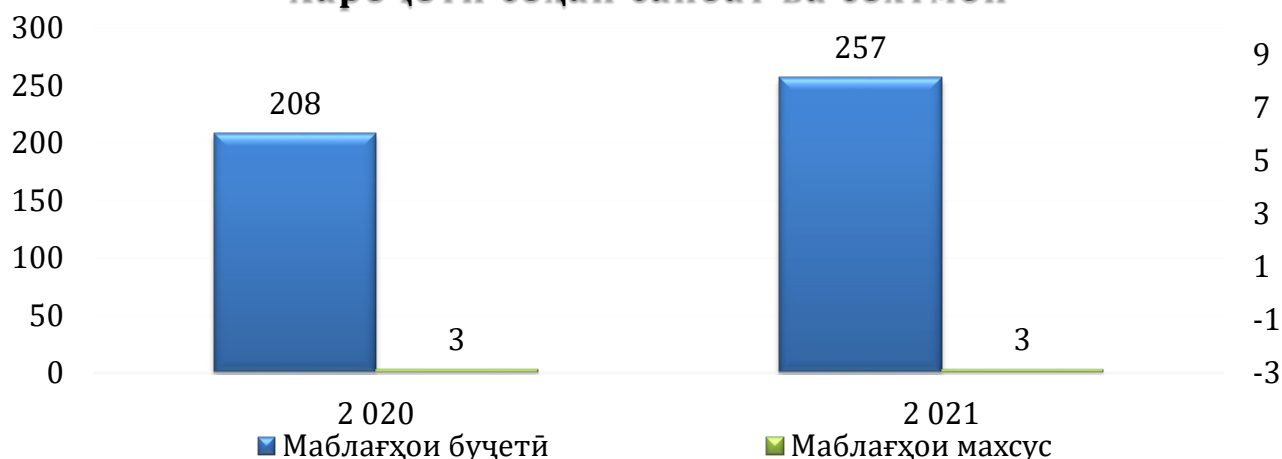
Ҳамзамон, дар лоиҳа ҷиҳати гузаронидани корҳои кадастри замин, топографӣ, корҳои геодезӣ ва харитасозӣ, аэроқайҳонӣ ва корҳои делимитатсия ва демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо ҷумҳуриҳои ҳамсоя ва нигоҳдории дастгоҳи марказӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ ба Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ 38,3 млн сомонӣ, аз ҷумла, аз ҳисоби маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ 30,6 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 7,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Хусусан барои татбиқи барномаи рушди геодезия ва харитасозӣ 8,0 млн сомонӣ аз ҷумла барои иҷрои корҳои топографӣ, геодезӣ ва корҳои харитасозӣ, маълумоти фазоӣ, аэроқайҳонӣ ва корҳои делимитатсия ва демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо дар назардошти иҷрои корҳои демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо ҷумҳуриҳои пешбинӣ гардидааст.

Соҳаи саноат ва сохтмон

Дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2023 бо мақсади рушди соҳаҳои саноату сохтмон 259,8 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 256,9 млн сомонӣ ва махсус 2,9 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба соли 2022 ба маблағи 51,0 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Хароҷоти соҳаи саноат ва сохтмон

Аз маблағҳои пешбинигардида барои рушди соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ равона намудани 110,9 млн сомонӣ ҳамчун маблағҳои мутамарказ ба нақша гирифта шудааст.

Соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия

Бо дарназардошти раҳиҳои кишвар аз бунбасти коммуникатсионӣ дар соли 2023 ҳаҷми умумии хароҷот барои соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия ба маблағи 2887,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 743,5 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 38,2 млн сомонӣ, лоиҳаҳои сармоягузори давлатӣ 2105,7 млн сомонӣ, ки маҷмӯан нисбат ба буҷети соли 2022 ба маблағи 226,7 млн сомонӣ ё 8,5 фоиз зиёд мебошад.

Хароҷоти соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия

Барои таъмир ва нигоҳдории роҳҳо дар буҷети ҷумҳуриявӣ дар маҷмӯъ 142,2 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, аз ҷумла 88,2 млн сомонӣ ба Вазорати нақлиёт ва сохторҳои тобеи он ва 54,0 млн сомонӣ ба Дирексияи сохтмони иншооти ҳукумати Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Барои нигоҳдории роҳҳои дохилии маҳаллӣ ва хариди мошину таҷҳизот дар буҷети маҳаллии шаҳру ноҳияҳо 284,2 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба соли 2022 ба маблағи 48,2 млн сомонӣ кам карда шудааст.

Дар соҳаи нақлиёт татбиқи лоиҳаи муштаракӣ сармоягузорӣ ба маблағи 2105,7 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2022 ба маблағи 317,8 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Барои таҷдиду азнавсозии роҳу купрукҳо аз ҳисоби маблағгузори асосии мутамарказ 293,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Х. Маблағгузориҳои асосии мутамарказ

Маблағҳои асосии мутамаркази давлатӣ дар доираи «Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, даромадҳои буҷети давлатӣ ва ҳадди ниҳии хароҷоти он аз рӯи соҳаҳо барои солҳои 2023-2025» ва дигар барномаҳои соҳавию минтақавӣ пешбинӣ карда шудааст.

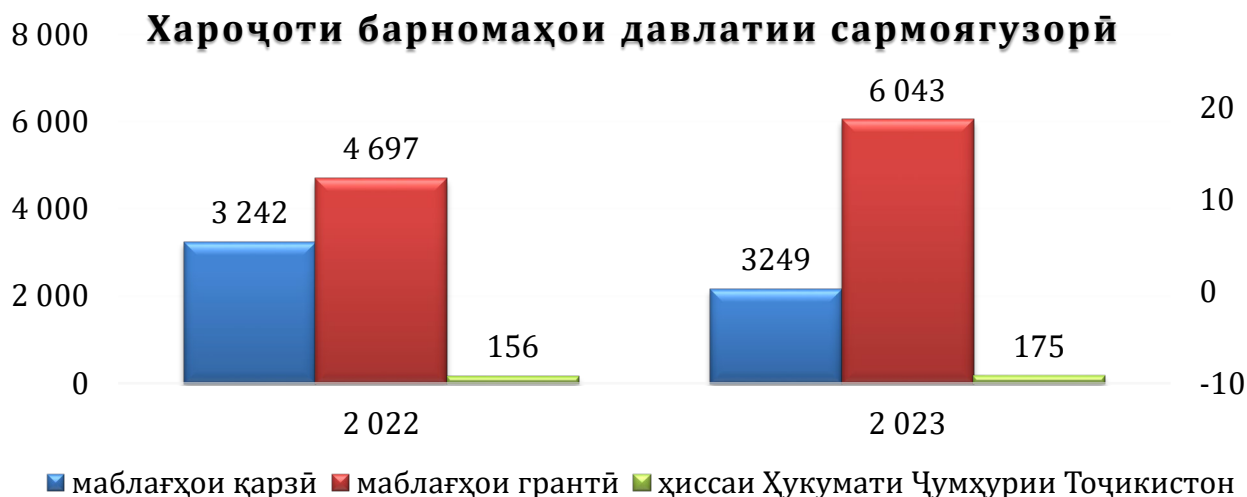
Ҳаҷми умумии сармоягузориҳои асосии мутамарказ дар соли 2023 ба маблағи 4311,4 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ дар ҳаҷми 3478,2 млн сомонӣ ва аз ҳисоби буҷетҳои маҳаллӣ 833,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки маҷмӯан нисбат ба соли 2022 ба маблағи 64,5 млн сомонӣ ё 3,8 фоиз зиёд мебошад.

Аз рӯи соҳаҳои буҷети давлатӣ барои сохтмони иншоотҳо дар соҳаҳои иҷтимоӣ 888,4 млн сомонӣ ё 20,1 фоиз, воқеии иқтисодиёт 3269,1 млн сомонӣ ё 74,1 фоиз ва дигар соҳаҳо 253,9 млн сомонӣ ё 5,8 фоиз аз ҳаҷми умумии хароҷоти асосии мутамарказ равона карда мешавад.

Сармоягузориҳои асосии мутамарказ барои сохтмони иншооти дорои аҳамияти муҳиму стратегии рушди иқтисодиёт ва иҷтимоӣ равона карда мешаванд.

ХІ. Барномаҳои давлатии сармоягузорӣ

Маблағгузориҳои лоиҳаҳои муштаракӣ сармоягузорӣ дар соли 2023 аз ҳисоби тамоми сарчашмаҳо ба андозаи 9467,4 млн сомонӣ (бо дарназардошти ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон) пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли қорӣ 1372,7 млн сомонӣ ё 17 фоиз афзоиш ёфтааст. Аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои қарзӣ 3249,0 млн сомонӣ, маблағҳои грантӣ 6043,1 млн сомонӣ ва ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 175,3 млн сомонӣ.

Бояд қайд намуд, ки дар лоиҳаи Бюҷети давлатӣ барои соли 2023 дар доираи татбиқи 65 лоиҳаи давлатии сармоягузорӣ (бе дар назардошти ҳиссаи Ҳукумати ҷумҳурӣ) азхудкунии маблағҳо дар ҳаҷми 9292,1 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2021 ба маблағи 1353,5 млн сомонӣ ё 17,0 фоиз зиёд мебошад.

Ҳиссаи Ҳукумати ҷумҳурӣ дар татбиқи лоиҳаҳои сармоягузориҳои давлатии болозикр 175,3 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки аз он лоиҳаҳои дар марҳилаи тайёрӣ қарордошта 88,0 млн сомони ро ташкил медиҳад.

Дар маҷмӯъ афзоиши азхудкунии маблағҳо дар доираи лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ аз ҳисоби ҳама сарчашмаҳо нисбат ба соли 2022-ум 17 фоизро ташкил медиҳад.

Дар баробари ин ҳамкориҳо бо шарикони рушд дар кишвар сол то сол тақвият дода шуда, дар давоми соли 2021 ва 8 моҳи соли 2022 барои татбиқи 25 лоиҳаи давлатии сармоягузорӣ, маблағҳои қарзӣ ва грантӣ дар ҳаҷми 783,8 млн доллари ИМА ҷалб гардидаанд, ки давраи асосии азхудкунии ин маблағҳо соли 2023 оғоз мегардад.

Инчунин, дар соли 2023 азхудкунии қисми асосии маблағҳо дар як қатор лоиҳаҳои сармоягузориҳои давлатии калонҳаҷм пешбинӣ шудааст, аз ҷумла:

- Лоиҳаи “Таҳсилоти касбии техника ва омӯзиш дар минтақаҳои кӯҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон” – 178,2 млн сомонӣ;

- Лоиҳаи “Таъмини устувории ландшафтҳо ва фаъолияти хоҷагидорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” – 891,1 млн сомонӣ;

- Лоиҳаи “Навкунии системаҳои обёрӣ ва захбури ба тағйирёбии иқлим ва офатҳои табиӣ устувор дар ҳавзаи дарёи Вахш” – 813,8 млн сомонӣ;

- Лоиҳаи “Баланд бардоштани омодагӣ ва устуворӣ ба офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон” – 576,6 млн сомонӣ;

- Лоиҳаи “Такмили идоракунии захираҳои об ва обёрӣ дар Тоҷикистон” 1199,9 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

ХII. Харочоти хизматрасонии қарзи давлатӣ

Дар лоиҳаи Бучети давлатӣ барои соли 2023 хизматрасонии қарзи давлатӣ ба маблағи 3969,2 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба бучети тасдиқшудаи соли 2022-ум 25,9 млн сомонӣ, ё ин ки 0,7 фоиз зиёд мебошад.

Аз ин маблағ барои хизматрасонии қарзи давлатӣ аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатӣ дар соли 2023 дар маҷмӯъ 2771,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардид, ки ин нисбат ба бучети тасдиқшудаи соли 2022 дар ҳаҷми 306,0 млн сомонӣ зиёд мебошад, аз ҷумла

- хизматрасонии қарзи беруна 2391,7 млн сомонӣ;
- хизматрасонии қарзи дохилӣ 379,7 млн сомонӣ.

Дар соли 2023 дар доираи хизматрасонии қарзи беруна дар маҷмӯъ 2391,7 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки аз ин барои пардохти қарзи асосӣ 1349,8 млн сомонӣ ва фоизи истифодабарии қарз 1041,9 млн сомонӣ равона мегардад. Ин маблағ нисбат ба соли 2022 дар ҳаҷми 144,7 млн сомонӣ ва ё 6,4 фоиз зиёд мебошад.

Сабаби зиёд гардидани маблағи хизматрасонии қарзи беруна аз худ намудани қарзҳои ҷалбнамуда аз ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ, ба итмом расидани муҳлати имтиёзнok ва оғози пардохти қарзи асосӣ мебошад.

Маблағи пардохти қарзи асосии беруна дар соли 2023 дар ҳаҷми 1349,8 млн сомонӣ аз ҳисоби бучети ҷумхуриявӣ муайян гардидааст, ки нисбат ба соли 2022 ба маблағи 162,8 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Барои хизматрасонии қарзи дохилӣ дар соли 2023 маҷмуан ба маблағи 700,1 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби бучети давлатӣ 379,7 млн сомонӣ ва маблағҳои берун аз тавозуни бучети давлатӣ, яъне аз ҳисоби баргардонидани

фуруши молу мулки ҚСҚ “Агроинвестбанк” ва ҚСҚ “Тоҷиксодиротбанк” ба маблағи 320,4 млн сомони муайян гардидааст.

Сабаби кам гардидани ҳаҷми қарзи дохилӣ асосан аз ҳисоби пардохт гардидани қарзи асосӣ ва ғоизҳои векселҳои давлатии соҳаи энергетика ва ҷуброни қарзи хоҷагиҳои пахтакорӣ дар назди Бонки милли мебошад.

Яъне айнӣ ҳол Вазорати молия аз рӯи векселҳои номбурда дар назди Бонки милли ягон уҳдадории молиявӣ надорад. Тибқи қарори дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон хизматрасонии векселҳои барои сармоякунонии ҚСҚ “Тоҷиксодиротбанк” ва ҚСҚ “Агроинвестбанк” тавассути мақоми ваколатдори давлатӣ аз ҳисоби фуруши молу мулки банкҳои болозикр таъмин мегардад.

ХIII. Бюҷети ҷумҳуриявӣ

Дар соли 2023 ҳаҷми умумии даромади бюҷети ҷумҳуриявӣ 14702,1 млн сомони, аз ҷумла аз ҳисоби даромадҳои ҷорӣ 14115,1 млн сомони ва грантҳо барои дастгирии бюҷет 587,0 млн сомониро ташкил дода, нисбат ба соли 2022-ум 1738,0 млн сомони зиёд мебошад.

Дар сохтори даромадҳои ҷорӣ воридоти андозҳо 12556,7 млн сомони ё дар ҳаҷми 85,4 ғоизро ташкил медиҳад.

Ҳаҷми хароҷоти бюҷети ҷумҳуриявӣ дар соли 2023 ба 15709,3 млн сомони баробар гардида, нисбат ба соли 2022-ум 1237,3 млн сомони ё 15,7 ғоиз зиёд мебошад.

Қасри бюҷети ҷумҳуриявӣ дар соли 2023 маблағи 1007,3 млн сомониро ташкил медиҳад.

Даромад, хароҷот ва қасри бюҷети ҷумҳуриявӣ

ХIV. Бюҷетҳои маҳаллӣ

Дар соли 2023 ҳаҷми умумии даромади буҷетҳои маҳаллӣ 10941,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2022 дар ҳаҷми 1149,3 млн сомонӣ ё 11,7 фоиз зиёд мебошад.

Барои пардохти фонди музди меҳнат аз буҷети ҷумҳуриявӣ ба буҷетҳои маҳаллӣ мусоидати молиявӣ (субвенсия) дар ҳаҷми 1479,2 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Вазни хоси мусоидати молиявӣ (субвенсия) 14,9 фоизи хароҷоти буҷетҳои маҳаллиро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли 2022 ба маблағи 336,8 млн сомонӣ ё 1,8 фоиз зиёд мебошад. Аз ҷумла, ин дар ВМКБ 1,1 фоиз, вилояти Хатлон 3,7 фоиз, ноҳияҳои Варзоб 1,5 фоиз, Рашт 1,4 фоиз, Лахш 1,7 фоиз, Нуробод 1,0 фоиз, Тоҷикобод 1,5 фоиз, Файзобод 2,2 фоиз ва ноҳияи Шаҳринав 5,5 фоизро ташкил медиҳад. Омилҳои асосӣ ин таъсири зиёдшавии музди меҳнати соли 2022 мебошад.

Дар лоиҳаи буҷети соли 2023 касри буҷетҳои маҳаллӣ аз ҳисоби вилоят ва ноҳияҳои субвенсионӣ 23,5 млн сомонӣ муайян гардидааст. Аз ҷумла, касри буҷет дар ВМКБ 2439,0 ҳазор сомонӣ, вилояти Хатлон 16566,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияҳои Варзоб 371,0 ҳазор сомонӣ, Рашт 591,0 ҳазор сомонӣ, Лахш 357,0 ҳазор сомонӣ, Нуробод 365,0 ҳазор сомонӣ, Рудакӣ 1412,0 ҳазор сомонӣ, Сангвор 200,0 ҳазор сомонӣ, Тоҷикобод 242,0 ҳазор сомонӣ, Файзобод 475,0 ҳазор сомонӣ ва ноҳияи Шаҳринав 476,0 ҳазор сомониرو ташкил медиҳад.

Манбаи пӯшонидани касри буҷетҳои маҳаллӣ аз ҳисоби бақияи озод ба ҳолати 1 январи соли 2023 ва таъмини иҷрои барзиёдии даромади буҷети маҳаллӣ муайян карда шудааст.

Қисми хароҷоти буҷетҳои маҳаллӣ дар соли 2023 ба маблағи 9951,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба соли 2022 дар ҳаҷми 1216,1 млн сомонӣ ё 13,9 фоиз зиёд мебошад. Дар ҳаҷми умумии хароҷоти буҷетҳои маҳаллӣ фонди музди меҳнат 61,6 фоизро ташкил медиҳад.

Дар лоиҳаи буҷетҳои маҳаллӣ барои соли 2023 маблағгузориҳои соҳаҳои иҷтимоӣ бо дар назардошти сармоягузориҳои асосии мутамарказ ба маблағи 7927,1 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки 79,7 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷетҳои маҳаллиро ташкил медиҳад, аз ҷумла маблағгузориҳои соҳаи маориф дар ҳаҷми 5007,8 млн сомонӣ, соҳаи тандурустӣ 2212,9 млн сомонӣ, ҳифзи иҷтимоӣ 66,7 млн сомонӣ, фарҳанг ва варзиш ба маблағи 639,6 млн сомонӣ.

XV. Касри буҷет

Дар лоиҳаи буҷети давлатии соли 2023 касри буҷети ҷорӣ нисбат ба Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 0,8 фоиз ё 1030,8 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Касри васеи буҷети давлатӣ бо дарназардошти баргардонидани қарзи давлатӣ 2348,8 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби касри ҷорӣ 1030,8 млн сомонӣ,

пардохти қарзи асосии берун аз тавозуни буҷет 997,5 млн сомонӣ ва пардохти қарзи асосии дохилӣ 320,4 млн сомони ро ташкил дода, ба 1,8 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Манбаъҳои пӯшонидани касри қорӣ ба маблағи 1030,8 млн сомонӣ дар соли 2023 ба таври зайл муайян карда шудаанд, аз ҳисоби:

- аз ҳисоби хусусигардонӣ ва иҷораи моликияти ҷумҳуриявӣ 32,0 млн сомонӣ,
- аз ҳисоби ғоидаи соф ба ҳиссаи давлат дар ҷамъиятҳои дорои масъулияти маҳдуд ва суди саҳмияҳои давлатӣ дар ҷамъиятҳои саҳомӣ 90,0 млн сомонӣ,
- аз ғуруши векселҳо 100,0 млн сомонӣ;
- аз ҳисоби маблағҳои озоди буҷети ҷумҳуриявӣ ба ҳолати 1 январи соли 2023 100,0 млн сомонӣ,
- иҷрои барзиёди нақшаи даромади буҷети ҷумҳуриявӣ 124,7 млн сомонӣ.
- аз ҳисоби маблағҳои гранти қарзии созмонҳои байналмилалӣ молиявӣ 520,6 млн сомонӣ;
- сарфаи маблағи озмунҳои хариди давлатӣ мол, кор ва хизматрасонӣ 40,0 млн сомонӣ,
- иҷрои барзиёди нақшаи даромад ва маблағи озоди буҷетҳои маҳаллӣ ба ҳолати 1 январи соли 2023 - 23,5 млн сомонӣ.

Манбаъҳои пӯшонидани касри васеи буҷет аз ҳисоби қарзи асосии беруна ба маблағи 997,5 млн сомонӣ ба таври зайл муайян карда шудааст:

- Ширкати саҳомии холдингии кушодаи «Барки Тоҷик» 938,5 млн сомонӣ,
- Корхонаи воҳиди давлатӣ «Обу корези Душанбе» 15,5 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Тоҷиктрансгаз» 7,6 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Помир энерҷӣ» 11,5 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Ғурудгоҳи байналмилалӣ Душанбе» 24,4 млн сомонӣ.

XVI. Шарҳи дурнамои нишондиҳандаҳои буҷети давлатӣ барои солҳои 2024-2025

Нишондиҳандаҳои даромад ва хароҷоти Буҷети давлатӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024-2025 давоми мантиқии лоиҳаи буҷети соли 2023 буда, дар ин давра сиёсати буҷети давлатӣ пеш аз ҳама бо мақсади рушди иқтисодӣ ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сатҳу сифати некӯаҳволӣ, таъмини беҳатарии озӯқаворӣ, баланд бардоштани хизматрасониҳои иҷтимоӣ давлатӣ ва рушди соҳаҳои воқеӣ иқтисодӣ, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, ислоҳоти маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идораи давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Дар соли 2024 ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ бо афзоиши воқеии 8,0 фоиз 142,5 млрд сомонӣ ва дар соли 2025 бо афзоиши воқеии 8,1 фоиз 162,9 млрд сомонӣ дар назар дошта шудааст, ки афзоиши миёнаи солонаи номиналии он 13,1 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра меъёри индекси дефлятор дар доираи афзоиши воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба инобат гирифта шуда, дар соли 2024 ба андозаи 3,7 фоиз ва соли 2025 бошад, ба андозаи 5,7 фоиз пешбинӣ гардидааст.

Дар ин робита, дар соли 2024 ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ 41148,2 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 27856,3 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2437,4 млн сомонӣ, аз ҳисоби қарз ва грантҳои лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 10854,5 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 28,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Инчунин, дар соли 2025 ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ 43994,7 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 31129,2 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2497,3 млн сомонӣ, аз ҳисоби қарз ва грантҳои лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 10368,2 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 27,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ

Хароҷоти буҷети давлатӣ дар солҳои 2024–2025 пеш аз ҳама ба мақсади рушди иқтисодии ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ, таъмини бехатарии амнияти давлат ва бехатарии озуқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълим, беҳтар гардонидани саломатии аҳоли, баланд бардоштани хизматрасонии иҷтимоии давлатӣ, рушди соҳаҳои воқеии иқтисодӣ, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, таъмини маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идоракунӣ ва бехатарии давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2024 ба маблағи 41860,9 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 28731,6 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2274,8 млн сомонӣ ва барномаи давлатии сармоягузорӣ 10854,5 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст, ки ба 29,4 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2025 бошад 44972,2 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 32269,3 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2334,6 млн сомонӣ ва барномаи давлатии сармоягузорӣ 8379,5 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 27,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Касри бучет

Касри бучет дар соли 2024 ба андозаи 0,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 713,0 млн сомонӣ ва дар соли 2025 бошад, ба андозаи 0,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 978,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст. Манбаъҳои пӯшонидани он аз ҳисоби хусусигардони моликияти давлатӣ, дар бозори молиявӣ зиёд намудани фурӯши коғазҳои қимматнок, ҷалби маблағҳои грантии барномавӣ аз институтҳои байналмилалӣ молиявӣ, сарфаи маблағи озмунҳои хариди давлатӣ ва иҷрои барзиёди даромади бучети давлатӣ дар назар дошта шудааст.

Бояд қайд намуд, ки даромаду хароҷоти бучети давлатӣ барои солҳои 2024-2025 нишондиҳандаҳои назоратӣ буда, дар доираи онҳо бояд мақомоти идоракунии давлатӣ, барномаҳои амалкунандаи соҳавӣ ва барномаҳои нави пешниҳодшударо тарҳрезӣ намоянд.

Дар баробари ин, мувофиқи тағйирёбии нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ва рушди соҳаҳои иқтисодиёт, тибқи талаботи моддаи 36 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатӣ», нишондиҳандаҳои даромад ва хароҷоти он таҷдиди назар карда мешаванд.